

AVTONOMIST

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj ::

Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

Najnovejše.

Protičeva akcija.

Zagreb, 2. oktobra. Protičeva akcija uspešno napreduje. Zlasti v Vojvodini pridobiva Protič vedno več pristašev.

V hrvaških političnih krogih upajo, da bo njegovo posvetovanje s hrvaškimi politikami v Zagrebu rodilo ugoden uspeh.

Razmerje med radikalci in demokrati.

Zagreb, 2. oktobra. Razmerje med radikalci in demokrati postaja od dne do dne neugodnejše. Struja v radikal-

nem klubu, ki zahteva brezpogojen odstop ministra notranjih zadev Sv. Pribečevića, postaja vedno močnejša.

Nove volitve?

Zagreb, 2. oktobra. V političnih krogih se močno opaža dejstvo, da radikalni listi ne nehajo pisati o novih volitvah. To si razlagajo tako, da sma-

trajo radikalci splošen položaj za dovolj ugoden, da pri volitvah zmagajo nad demokrati.

Finančni položaj Jugoslavije.

Dopisniku „Neue Freie Presse“ je narisal dr. Kostrenič, pomočnik finančnega ministra, ki se muči na Dunaju zaradi ureditve trgovskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo, naš finančni položaj na sledeč način: „Finančni položaj v Jugoslaviji se boljša od dne do dne. Svota letos vplačanih davkov prekaša večkrat davčne zneske prejšnjih let. To je znak gospodarskega procvita. Trgovina in industrija se dvigata. Prometne razmere se boljšajo. Prvo notranje posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev je določeno za povzdigo prometa. Uspeh posojila v znesku 500 milijonov dinarjev je prevzel v celoti neki bančni sindikat, ki bo 1. oktobra t. l. finančne-

mu ministru dal na razpolago celo vsoto. Posojilo je tudi za zasebnike dobičkanosno, ker se obrestuje s 7 odstotki. Tudi bančni sindikat bo napravil s posojilom dobro kupčijo. — Pridnost prebivalstva bo naš gospodarski položaj znatno dvignila. V državnem proračunu se dohodki krijejo s stroški. Za ta ugodni finančni položaj smo hivalo dolžni našemu finančnemu ministru.

Tako dr. Kostrenič. S to izjavo je treba primerjati ekspozé finančnega ministra dr. Kumanudija. Sodba o obeh možeh ni težka: Dr. Kosta Kumanudi je pošten, dr. Kostrenovič je pa — diplomat, velik diplomat!

Avstrija — angleško-francoska kolonija.

Dunaj, 2. oktobra. Angleški in francoski kapitalisti so zahtevali od državnega kancelarja, da mora avstrijski parlament takoj skleniti zakon, na podlagi katerega bo angleškim in francoskim kapitalistom mogoče prevzeti v svojo upravo dve največji dunajski banki, vsled česar pride vse gospodarsko življenje Avstrije pod angleško-francosko

kontrolno. To pomeni z drugimi besedami: Avstrija izgubi svojo gospodarsko neodvisnost in postane angleško-francoska kolonija. Svojo zahtevo so kapitalisti podprli s tem, da so Avstriji zagrozili, da ji tako dolgo ne dovolijo nobenih kreditov, dokler se njihovi zahtevi ne uda.

Dnevne vesti.

Glavno glasilo slovenskih radikalcev je zaenkrat radikalni list „Srbija“, ki izhaja v Mitrovici, dokler ne dobe svojega glasila v Ljubljani ali pa v Kočevju. V eni zadnjih številki „Srbija“ ljuto napada postajenačelnika v Kočevju, čeprav je vse Kočevje radikalno. Tako vsaj konstatira „Srbija“ na podlagi poročil njenega ljubljanskega dopisnika. — G. Repovž naj pazi; če pridejo na vlado radikalci...

Junak. Na kongresu srednješolskih profesorjev v Zagrebu so razpravljali tudi o ureditvi profesorskih plač. Zahtevali so seveda povišanje, kar je ob današnji draginji umevno. Med razpravo pa se je oglasil neki znani gospod iz Kranja: „Kaj bo pa rekel minister Pribečević, če zve, kako se kregamo! On nam je storil vendar že toliko dobrega!“ — Včasih so se gospodje, ki so imeli upogljive hrbte, preplašeni spraševali: „Was wird denn der hohe Landes-schulrat sagen!“ — Kaj bo vendar rekel visoki deželni šolski svet! Danes je isto. To je dokaz, da smo še vedno ostali, kar smo bili. Gospodu prof. M. pa svetujemo, naj priglasí svoj pristop k radikalni stranki, da mu bo ta naravnala od strahu pred demokrati upognjeno hrbtenico.

V pojasnilo. V sobotnem „Napreju“ piše njegov belgrajski dopisnik z ozirom na notico v zadnji številki „Avtonomista“ glede „tajnega“ Peskovega akta, kakor da mu hoče „Avtonomist“ podtakniti napačno poročanje. Prosimo gospoda dopisnika, naj prečita vse tozadevne novice še enkrat, o katerih go-

vori „Avtonomist“ in upamo, da se bo uveril, da smo se trudili zgolj citirati in primerjati vsaj navidežno si nasprotujoča poročila brez ozira na verodostojnost posameznih virov. Gospodu dopisniku „Napreju“ čisto gotovo nismo hoteli očitati ničesar in če je on kako besedo slučajno razumel drugače kot smo jo hoteli napisati, naj blagovoli vzeti na znanje, da namen naših vrst ni bil njega osebno žaliti s kakim podtikanjem, ampak samo primerjati izjavo z izjavo in besedilo z besedilom in nič več. O stvari sami naj pa razpravljajo sodniki in advokati pri vzklicni obravnavi.

Nečloveško postopanje. „Obzor“ javlja: „Nedavno so belgrajski listi priobčevali težke obtožbe proti belgrajski policiji zaradi nečloveškega postopanja z aretiranci. Pritožbe so bile naperjene zlasti proti upravi mesta Belgrada. Te pritožbe objavlja sedaj tudi pariški tednik „Progres civique“ v članku pod naslovom: „Beli teror v Jugoslaviji traja predolgo.“ V članku obtožuje redarstveno oblast v Belgradu nečuvnih surovosti. List se čudi, kako se morejo take stvari dogajati v demokratični in svobodoumni Srbiji. Slične obtožbe so izšle tudi v drugih listih, ki sicer simpatično pišejo o nas. Zaradi tega poziva belgrajska „Tribuna“ pristojno oblast, da skliče anketo, ki naj celo zadevo preišče in ugotovi, ali so te vesti resnične ali ne.

Skupni delovni odbor ljubljanske občinske večine je sklenil takoj staviti predlog glede ustanovitve kom. banke.

Dr. M. (radikalec):

Tako pojde!

Ljubljanske županske volitve so razčistile ozračje. Po štiridesetih letih prevzema vodstvo slovenske prestolice nova sila. Ta izvolitev ljubljanskega župana je v zgodovini našega naroda nad vse važen dogodek.

Zadnje županske volitve so bile soglasen protest vseh, ki v naši javnosti pošteno mislijo, proti samopašju in klišarskemu nasilju.

Liberalizem je bil — tako lahko rečemo in mi gledamo samo še njegov poslednji razkroj. Na vse strani lezejo narazen te tri črke JDS. Najspretnješi in najurmejši se rešujejo med radikale, ostane pa bije tih, a oster boj med seboj: mladini in starini.

Tudi politični polom liberalizma se vrši po načinu znanega Agromerkurja. Vse je zbegano, ne ve kam bi in samo nekaterniki še brizgajo okrog sebe poslednji strup in smrad.

Taka je usoda vsakega breznačelja. Imeli so program na zunan, a prodajali

so ga za vsako ceno. Agrarna reforma, široka volilna pravica je bila na praporju liberalstva, a danes se o agrarni reformi niti ne menijo, pač pa napovedujejo najreakcionarjšo volilno reformo, ki naj bi jih rešila pogina ter jim izročila še za nekaj časa naše ljudstvo v teptanje.

Kdo bi bil pričakoval takega konca?

Pa do tega je moralo priti in slovenski narod bo v svežem zdravju vedno na enak način obračunal z breznačelniki in koristolovci.

Par ljudi se je hotelo usesati slovenskemu narodu za vrat in živeti na račun svojega bližnjega.

Slovenski narod je pa rastel in živel v težkem boju dolga stoletja in ima okaljane mišice. Namestnikov ne bo nosil nikdar.

To so pokazale ljubljanske županske volitve.

Pred prazno blagajno.

V kabinetu finančnega ministra so se zbrali visoki gospodje, člani „finansijsko-privrednega komiteta“. V kabinetu stoji minister in prazna državna blagajna.

„Kje je denar?“ — vprašuje komitet.

„Nema ga više,““ odgovarja minister.

„Kje so knjige?“ — vpraša komitet.

„V vodo so padle, ko smo bežali preko Albanije.““

„Koliko je dolgovi?“

„Neznam — prilično več kot dovolj.““

V tem žanru so se gospodje pogovarjali. Minister si končno ni znal več pomagati. S tužnim pogledom na zijajočo praznino v blagajni, za katero ni bilo treba nobene vojaške straže več, je začel govoriti svoj opravičevalni govor, svoj ekspozé, kakor pravijo. V resnici pa je govoril minister strašno obtožbo nad samim seboj in nad sedanjim režimom, nad sedanjo vlado. Pogled na prazno blagajno mu je izsilil resnico iz ust.

Minister dr. Kosta Kumanudi je priznal uradno, da v našem gospodarstvu ni reda. „Niko nezna, ni ko pije, ni ko plača.“ Knjig ni, zapisnikov ni, tako da je vsaka točna ugotovitev premoženjskega stanja nemogoča. Potrdil je, da ljudje plačujejo davke, plača jih Slovenija, plača Hrvatska. A koliko? Kam gre ta denar? Mi v Sloveniji imamo knjige, mi vemo, kaj plačamo, vemo tudi, kam gre vse. Zato bi radi vedeli, kako stoji te stvari tudi drugod, ker tega vendar največji centralist ne bo zahteval, naj plača Slovenija vse, kar more in mora, drugi pa malo ali nič!

Minister dr. Kosta Kumanudi je priznal uradno, da v Srbiji še danes nimajo zemljiške knjige, ki je neobhodno potrebna za pravično odmero zemljiškega davka. Mi bi tej ugotovitvi lahko še dodali, da tudi ni urejenih davkarij, da ni finančnih nadzornikov, da z eno besedo ni potrebnega uradnega aparata, ki državne davke pravično uredi, razpiše in pobira.

Minister dr. Kosta Kumanudi je priznal uradno, da ne pozna višino državnih dolgovi, ker ni več zapisnikov. Mi bi dodajali, da bi utegnili dati različna pojasnila o knjigah, ki so se „izgubile“ med vojno na zelo lahek način in iz razumljivih vzrokov, zelo visoki gospodje različnih ministrstev — zakaj jih ne pokliče pred sodišče? Zakaj ne ugotovi

premoženjskega stanja raznih gospodov pred vojno in sedaj po vojni?

O gospodarskih posledicah ministrovih ugotovitev govorimo na drugem mestu. Naj omenimo le še nekaj o politični strani njegovega ekspozéja.

Če žive trije ali štirje bratje v skupnem gospodarstvu, morajo vsi za kritje skupnih stroškov nekaj plačati in sicer vsak po svoji moči, če so pravični in res bratje, kajti lahko se zgodi, da je en brat slaboten in temu bodo drugi priskočili na pomoč. V tem slučaju si bodo seveda plačujoči bratje izgovorili in pridržali tudi pravico odločati o vodstvu gospodarstva, ker vendar ne gre, da bi plačnik samo molčal. Vodstvo gospodarstva bodo dalje poverili enemu. Če bo ta slabo gospodaril, ga bodo dali pod kontrolno ali pa šli narazen vsak svoja pota.

Tako je z našim državnim gospodarstvom. Slovenci in Hrvatje plačujejo svoj del, to je minister sam uradno priznal. Zakaj ga Srbi ne bi? Oni pravijo, da so v vojski trpeli. To vemo in na žalost je to res! Toda ne vsi! Mi smo zato, da se pomore onim, ki so res trpeli, odločno pa moramo zahtevati, naj tudi oni, ki so si za časa vojske nagrabili milijone, svoj delež pošteno plačajo, in če so desetkrat Srbi! Tisto govorjenje o vojni škodi vendar ne more in ne sme veljati za milijonarje in v Belgradu samem jih mrgoli!

Če pa nočejo? Kaj bo posledica? Posledica bo ta, da bodo rekli Slovenci in Hrvatje lepega dne: Dragi nam bratje, tako ne gre! Mi se bomo enkrat vse dli okrog mize in določili pošteno, kaj more in mora vsak plačati. Svoje deleže bomo iztirjali in oddali vsak za sebe! Kdor ga ne more ali noče iztirjati, naj se zadolži na svojo pest in za svoje premoženje, ker to ne gre, da eden plača, drugi pa ne. Ako pa ne — !?

Sledila bo gesta, ki pomeni: Razidimo se!

To je politična stran slabega državnega gospodarstva. Če pojde v tem toku dalje, jadramo z odprtimi jadrji, ne v federalizem in v avtonomijo, ampak v razkroj in razpad.

Če do tega pride, kdo bo kriv? Ali tisti, ki o pravem času opozarjajo na pretečo nevarnost, ali slabi krmarji državne ladje, ki jo vodijo naravnost v pečine?

Ministru dr. Kumanudiju pa moramo biti hvaležni. On je pošten.

dni pred občnim zborom računov in bilance za l. 1920 nadzorstvu v pregled, ampak šele 1 uro pred občnim zborom. Nadzorstvo sploh ni vršilo svojih dolžnosti, ker ni imelo niti ene seje in ni skrbelo, da se knjigovodstvo vodi pravilno ter da se računski zaključek pravočasno in pravilno sestavi. Knjigovodstvo se vodi zelo malomarno in površno; v žurnalu je vse polno stornacij, pre-

črtanih in radiranih števil, sploh se na prvi pogled vidi, da so bile vse postavke vpisane najbrže šele zadnji dan pred občnim zborom. Računski zaključek za upravno leto 1920, ki je bil potrjen na občnem zboru dne 28. junija t. l., ni bil niti formalno niti gospodarsko pravilno sestavljen. Gospodarski položaj zadržuje je dokaj zadovoljiv. V celoti je dosežanje delovanje zadruga ustreglo v vsakem

oziru namenom in ciljem svoječasne ustanovitve.

Ker je bil na občnem zboru dne 28. junija t. l. izvoljen nov upravni svet, je začel ta poslovati. Njegova naloga bo, da sestavi računski zaključek in bilanco ter jo predloži novo sklicanemu občnemu zboru zadržnikov. S tem je vprašanje Slovenske

Socialne Matice za bivši odbor rešeno.*) — V Ljubljani, dne 22. septembra. 1921. — Dr. Lončar.

*) Kaj pravi na to č. g. „poslanec“ Zvonimir Bernot, zadrugi revizor in sestavljalatelj „bilance“, ki je nikoli ni bilo. Grom in peklo naj pogrezne tega kdor... kravar! (Op. ured.)

Vplačana deln. glavnica
K 30.000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice
in v tekočem račnu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marjin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Doljni Lendavi.

obrestuje hranilne vloge
in vloge na tekoči račun

Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu
nad 128.000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka
rentnega davka.

Neposredno pod
državnim nadzorstvom.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo

registrovana zadruga z omejeno zavezo

◀ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29 ▶

oddaja češki sladkor v kockah in po najnižjih cenah.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve o vog K 6.000.000

Podružnice:

Novomesto in Rakek. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Oblačilnica za Slovenijo reg. z. z o. z. v Ljubljani

uljudno naznanja, da je prejela od znane brnske tvrdke Stiasny & Schlesinger,

bogato zalogo volnenega ženskega blaga za zimo,

ki se lahko ogleda vsak dan v njenem glavnem skladišču v Ljubljani, Šolski drévored 2./1. Cene za prvo-

Samo na debelo!

vrstno blago kar najugodnejše.

Samo na debelo!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem račnu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Naročajte in širite
„AVTONOMISTA“!

Zvezna tiskarna

v Ljubljani

se je preselila s Starega
trga 19, v novourejene
prostore v Wolfovi ul. 1

Tiskarna je spopolnjena z modernimi novimi stavnimi in tiskarskimi stroji ter z raznovrstnimi novimi črkami in okraski in izvršuje vsa tiskarska dela: časopise, knjige, vabila, račune, tabele, letake, lepake, vizitke, kuverte, trgovski papir itd. itd. Ilično, okusno in poceni.